

Континуирано истраживање заједнице Срба у
Мађарској Младене Прелић

Књига (*Н*)и овде (*н*)и тамо: *Етнички идентитет Срба у Мађарској на крају XX века*, ауторке др Младене Прелић, изашла је као Посебно издање Етнографског института САНУ (шездесетчетврто по реду) 2008. године. Ради се о другој монографији ауторке која се профилисала као један од водећих домаћих аутора етно-антрополошке провенијенције у домену истраживања етничког идентитета. Истовремено је у питању континуирани истраживачки и издавачки подухват: претходна књига Младене Прелић бавила се идентитетом и животом српске заједнице у селу Ловра у Пештанској жупанији, док најновије дело истражује концептуализацију и симболизацију идентитета Срба на простору ширем од једног насеља: истраживањем су обухваћени Срби из Будимпеште и околних насеља (Сентандреја, Помаз, Калаз, Чобанац). Етнографски је књига усредсређена на простор Будимпеште и пилишко-пештанског дела Подунавља, али по питању антрополошког испитивања проблематике етничкитета, она говори о етничком идентитету Срба и на целокупном простору Мађарске. Осим што даје нове увиде у особености српског мањинског идентитета у овој земљи, ауторка овом монографијом даје и знатан допринос, не само домаћој, антропологији етничкитета и антрополошком истраживању идентитета *en generale*. О иновативности и значају овог дела сведочи и чињеница да је Младена Прелић за своју књигу добила Награду "Душан Бандић" коју додељује Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду за најбоље етнолошко/антрополошко дело издато у 2008.

Монографија (*Н*)и овде (*н*)и тамо базирана је на вишегодишњем теренском истраживању и континуираном раду са информантима, и на 408 страна живим бојама представља мањинско и животно искуство својих саговорника и њихове заједнице. Богата етнографска грађа презентована је са мером: ради се о књизи која је стриктна и сериозна научна студија, али која евидентно црпи свој дух и основу из живота људи који је примено представљен исказима саговорника који су истовремено и основа за научну експликацију и интерпретацију, и сведочанства о животу обрађене мањинске групе. Младена Прелић, сарадница Етнографског института САНУ, је своје истраживање и дело које је произашло из њега, обавила уз максималну обазривост према контексту и друштвено-историјским условима егзистенције заједнице коју проучава. Први део књиге представља и својеврсну кратку историју српске заједнице у Мађарској, и одличан и стручно обрађен преглед и анализу српских мањинских установа у Мађарској републици, те мањинске политике у овој земљи. На почетку монографије ауторка презентује и коментарише свој научно-методоло-

шки апарат и појмове. Следи скрупулозни преглед и обрада демографских и културно-историјских карактеристика српске, али и других мањинских заједница у Мађарској у сегменту *Срби у Мађарској – историја и савременост*, који детаљно објашњава стање и карактеристике појединачних српских група и кровних и партикуларних мањинских установа. У другом сегменту монографије (*Концептуализација и симболизација етничког идентитета*) ауторка испитује суштинске карактеристике етничког идентитета испитиване скупине: дефинисање припадности и границе групе; однос појединца према етничком идентитету; одређивање културних садржаја етничке различитости; и разматрање међуодноса етничког идентитета и празничног календара и пригодних ритуала.

Допринос овог рада представља и посматрање етничког идентитета као динамичне категорије у ширем друштвеном контексту, као и успешно сагледавање и микро и макро перспективе посматраног проблема, како је наведено у рецензији ове књиге. Иван Ковачевић са Филозофског факултета истиче да су резултати овог истраживања "релевантни за ситуацију целокупне заједнице Срба у Мађарској, али такође и за све малобројне етничке заједнице у процесима транзиције у постсоцијалистичким земљама." Сама ауторка наводи како је у раду идентификовала пресек идентитетских конструкција посматране групе у време истраживања, које су дуготрајно историјски настајале: "а у исто време настојала сам да уочим и процесе промена и прилагођавања кроз које је пролазила једна малобројна, али историјски утемељена мањина у процесу транзиције од социјализма ка капитализму." Прелићева између осталог закључује и да се етнички идентитет "парадоксално, у том смислу поново потврдио као феномен који је у исто време и флексибилан и константан." Континуирани и свеобухватни интерес ауторке за питања етничког идентитета који је до публикаовања ове књиге резултирао са око четрдесет објављених радова и једном монографијом, доживљава своје тренутно заокружење кроз ово дело у којем се имплементирају многобројне, нарочито савремене, теоријске поставке о етничкостима и мањинској проблематици (а које су често и научни допринос саме ауторке) на теренску етнографију насталу вишегодишњим класичним антрополошким истраживањем. Резултат овакве симбиозе је "тотална" интерпретативна антрополошка студија базирана на дуготрајном теренском раду аутора какве су у домаћој етнологији/антропологији, из објективних разлога, и даље спорадичне – и из овог разлога, монографија Младене Прелић даје значајан допринос етно-антрополошкој науци.

Срђан Радовић